בלשון עזה • בכל יהושע כתיב ויאמר ה' וכאן נאמר וידבר ה' אל יהושע ולדבר לשון עז הוא • מפני שסן של פורס • אבל שאר אמירות שאמר לא אמר דבר לקיים מצוה הכתובה בתורה אין מזז: ידבר עמים • יגהל עמים תחתיו: מפני שסיפס • שלא הפריסם לאחר שנלקו מיד עד שנאמר לו מפי הקב"ה: פליני בס • בפירוש להלי קרא מה כתב יהושע בס"ת: מד אמר שמנה פסוקים • מוזמת שם משה עד סיפא וחד אמר בפרשת ערי מקלט הוא אומר שכתובה בספר יהושע: נמצא פסיס פורס וגו' • וריש דקרא משמעי בתפילין ואיתקש הכא תורה לתפילין: כי איתקש למופר בפיך • דכתיב בהאי קרא בפיך מן המופר בפיך שאין נכתבין על עור בהמה טמאה: להלכותיהן • לדבר שאינו כתוב בתורה בתפילין גופייהו לא גמריגן ליה אלא מהלכה למשה מסיני לא יליפי' בהקש: דבי חביבי • דודי אחי חבא והוא רבי חייא: מתני' אחד כהן משוח משמן המשחה • הם כהנים גדולים שהיו עד שיהיו: ואחד סמרובה בבגדים • הם שמשמשו מיאשיהו ואילך שנגנז שמן המשחה כדאמרינן בהוריות (דף יב:) וטוב לא נמשחו כהנים ולא היתה ניכרת כהונה גדולה בהם אלא בריבוי בגדים שמשמש בה: ואחד שעבר ממשיחותו • שחירע פסול בכ"ג ושימש אחר תחתיו וכשנתרפא כהן חזר לעבודתו ועבר זה ממשיחותו: מחזירין אם ברוצה • במיתתן כמו שנאמר ואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרוצח: משוח מלחמה • כהן המשוח לומר במלחמה לרבי המלחמה אל ירך לבבכם וכל הענין (דברים כ): ונמ' וישב בה עד מות הכהן הגדול. הא הד, כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול הא תרי, ואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרוצח הא תלתא: שסיפ לפן לנקש רחמים על דורן הלכך לאו קללת חנם היא: בכבל אומרין משל

בלשון עזה דכתיב וידבר ה' אל יהושע לאמר דבר אל בני ישראל לאמר תנו לכם את ערי המקלט אשר דברתי אליכם וגו' מפני שהן של תורה למימרא דכל דיבור לשון קשה? אין כדכתיב דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות ודברו אין נדברו אלא לשון נחת וכן הוא אומר ידבר עמים תחתינו (דברים ט) לחוד ידבר לחוד: (סימנ"ו רבנ"ן מהמנ"ו וספר"ו) פליגי בה רבי יהודה ורבנן חד אומר מפני ששיהם, וחד אומר מפני שהן של תורה; ויכתוב יהושע את הדברים האלה בספר תורת אלהים פליגי בה ר' יהודה ור' נחמיה חד אומר שמנה פסוקים וחד אומר ערי מקלט בשלמא למ"ד ח' פסוקים היינו דכתיב בספר תורת אלהים אלא למ"ד ערי מקלט מאי בספר תורת אלהים? ויכתוב יהושע בספר את הדברים האלה הכתובים בספר תורת אלהים; ספר שתפרו בפשתן פליגי בה ר' יהודה ור"מ חד אומר כשר וחד אומר פסול למ"ד פסול דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך ואיתקש כל התורה כולה לתפילין מה תפילין הלכה למשה מסיני לתופרן בגידין אף כל לתופרן בגידין ואינך כי איתקש, למותר בפיך להלכותיו לא איתקש אמר רב חזינן להו לתפילין דבי חביבי דתפירי בכיתנא, ולית הלכתא כוותיה: מתני' אחד משוח בשמן המשחה ואחד המרובה בבגדים ואחד שעבר ממשיחותו מחזירין את הרוצח רבי יהודה אומר אף משוח מלחמה מחזיר את הרוצח; לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו: גמ' מנא הני מילי אמר רב כהנא דאמר קרא וישב בה עד מות הכהן הגדול וכתיב כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול ואחרי מות הכהן הגדול וכתיב ואחרי מות הכהן הגדול מדלא כתיב הגדול חד מהנך הוא: לפיכך אימותיהן של כהנים וכו': טעמא דלא מצלו הא מצלו מייתי והכתיב כצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חנם לא תבא (א"ל) ההוא סבא מפירקיה דרבא שמיע לי שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו ואיכא דמתני כדי שיתפללו על בנידם שלא ימותו טעמא דמצלו הא לא מצלו מייתי מאי הוה ליה למעבד אמרינן טוביה חטא וזיגוד מנגיד התם אמרי שכם נסיב ומבגאי גזיר אמר (ליה) ההוא סבא מפירקיה דרבא שמיע לי שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו כי הא דההוא גברא דאכליה אריא ברחוק תלתא פרסי מניה דר' יהושע בן לוי ולא אישתעי אליבה בהדיה תלתא יומי. אמר רב יהודה אמר רב קללת חכם אפי' בחנם היא באה מגלגל מאחיתופל שבשעה שברה דוד שיתין קפא תהומא בעא למישטפא לעלמא אמר מהו לכתוב שם אחספא ומישדא בתהומא דליקו אדוכתיה? ליכא דאמר ליה מידי, אמר: כל היודע דבר זה ואינו אומרו יחנק בגרונו נשא אחיתופל ק"ן בעצמו אמר ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה התורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, לכל העולם כולו לא כל שכן, א"ל שרי, כתב שם אחספא שדי אתהומא נרת וקם אדוכתיה, ואפ"ה כתיב ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את החמור ויקם וילך אל ביתו (ו)אל עירו ויצו אל ביתו ויחנק וגו', א"ר אבהו קללת חכם אפילו על חנא' היא באה מגלגל מעלי - דקאמר ליה [עלי] לשמואל כה יעשה לך אלהים וכה יוסיף אם תכחד ממני דבר ואף על גב דכתיב ויגד לו שמואל את כל הדברים ולא כחד ממנו [ואפ"ה] כתיב ולא הלכו בניו בדרכיו וגו' אמר

נג א מיי' פ"ט מסל' פ"מ הלכה יג סמג עשין כה טוש"ע י"ד סי' רעח סעיף ח:

נד ב מיי' פ"ג מסל' תפילין הלכה ט סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לב סעיף מט:

נה ג מיי' פ"ז מסל' רוצח הלכה ט סמג עשין עז:

נוסח מגנה

ג) מחלוקות רבי יהודה ורבי בלעזיה בפירוש מקראות

נוסח

ו) איזה כהנים מחזיקים בתיתם, אות הרוצח [ע"ל]

ב) מתיתנאים אם מיתת מטות מלחמה מחזיר

נוסח

הטפרות תפילתם של הרוצחים (ערבוי מטוגן) על ח' הכהנים

ס"י דאמרי

ספסים קינ: [ע"ל הערוך קטע]

נוסח מגנה

כתב על קלות חכם ו- אפילו בחנם

ב- אפילו על תנאי

"מגלן"

[סנה קמז: סוכה נג: נדרים סו: חולין קמט:]

מסל זה על אדם שלוקה בקביל סרטן של אחריס: טוביה חטא וזיגוד מנגיד • משום דהיא דאמרי' במערבי פסחים טוביה חטא וזיגוד אסהיד ביה ביחידי שלא היה עד שני בדבר ונגדי' רב פפא לזיגוד א"ל טוביה חטא וזיגוד מנגיד ומאי היתה למשל: שכם נסיב מבגאי גזר • בא"ל אומרין משל זה: שכם נסיב מבגאי גזר • שכם בן חמור לקח את דינה בת יעקב והתאלה שלו ושאר בני העיר שלא נהנו מלו עלמן ונלטערו. מבגאי שם מקום מבני העיר: שברה דוד שיתין. יסודות של בית המקדש ובגמרא ירושלמי (מהדרין פ"י) מלינו תימוליום של בית המקדש והוא יסוד בלשון יוני: קפא תהומא • לף התהום בגמרא ירושלמי (שם) שמלא שם חרס שהגביה קולו ואמר לו אל תעלני מכאן שאני כבוש על התהום מיום מתן תורה שרעדה כל הארץ, ולא שמע דוד לדבריו ונטלו: מי שרי למכתב שם • פן ימחקוהו המים ועובר משום ואכדתם את שמם (דברים יב) ולא תעשון כן וגו' (שם): נשא אחיתופל כו' • יש תימה בדבר שהרי לא קנה דוד את הגורן מארונה היבוסי עד מעשה דהסתה שהיתה לאחר מיתת אחיתופל ג' שנים ולפי דברים הללו צריכין אנו לומר שאע"פ שלא קנה הגורן יודע היה מנטוריו מיום [שנמשח] ושנו הוא ושמואל בנות הרמה ובדקו בספר יהושע ומלאו מקום לבית המקדש כדכתיב עד אמלא מקום וגו' וכדדרשינן ליה בזבחים באיזהו מקומן (דף יד:) ותפר היסודות ברשותו: יפה שם סמים • דכתיב בסוטה (במדבר ה) ומחה אל מי המרים והרבה הזכרות בפרשה ואפ"ה כתיב ומחה כו'. ונקללה זו בשם היתה שלא היה מקללו אלא אם תיט לומר: אפי' על חנא • ולא נתקיים החנא אעפ"כ היא בחה דהא קללה על חנא היתה אם תכחד ממני ולא נתקיים שלא כיחד ואעפ"כ נתקיימה הקללה דכתיב ולא הלכו בניו בדרכיו וגו' וזו קללה קללו עלי כה יעשה לך כמו שנעשה לי אחיו בני מהוגנין: וחטאתי

אמר

הקשה וכו'. ומנא לן דכל דבור לשון קשה הוא שנאמר דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות וגו'. איני והתניא אז נדברו ואין נדברו אלא לשון נחת שנאמר ידבר עמים תחתינו. ושנינן דבר לחוד ידבר לחוד. כלומר דבר קשה ידבר ניהותא: מאי בספר תורת אלהים. הכי קאמר ויכתוב יהושע את הדברים האלה בספרו הכתובין בספר תורת אלהים: ספר שתפרו בפשתן רבי יהודה ור' מאיר חד אמר פסול שנאמר למען תהיה תורת ה' בפיך ואיתקש כל התורה לתפילין מה תפילין הלכה למשה מסיני לתפרן בגידין אף כל התורה כולה בגידין. והד אמר כשר כי איתקשא תורה לתפילין להיכתב במותר בפיך להלכותיו לא איתקש. אמר רב חזינא להו לתפילין דבי חביבי דתפירי בכיתנא ולית הלכתא כוותיה: אחד משוח (מלחמה) בשמן המשחה ואחד מרובה בבגדים כו' וישב בה עד מות הכהן הגדול לפיכך אימותיהן של כהנים גדולים היו מספקין ג) בגדים לרצחנים כו' ואקשינן למימרא דאי מצלו צלותיה מתקבלא והכתיב כן קללת חנם לא תבא. ופרקינן היא להם לבקש רחמים על דורם שלא יארע כזה בימיהם: כהרוא דאכליה אריה ברחוק ג' פרסי מאריה דרבי יהושע בן לוי ולא אישתעי אליהו בהדיה ג' יומי: פי' טוביה חטא וזיגוד מינגיד. העיד וינוד על טוביה שהטא ומפני שהיה עד אחד נתחייב מלקות ונעשה כמו משל בפי הכל אחד המא זוה לוקה. והוא כמו שכם שביקש לישא דינה והעיר כולה נימולים. פי' מבגאי לשון באני. כן זה הדבר. כלומר זה הרג וכהן הגדול מתחייב. ופריק שהיה לו לבקש רחמים על דורו ולא ביקש: ירושלמי רבי יוסי בן חלפתא אומר עתים עתים הם לתפילה. שנא' ואני תפלתי לך ה' עת רצון. שאלו לחכמה מהו עונשו של הוטא. אמרה להם חטאים תרדף רעה. והנבואה אמרה הנפש החוטאת היא תמות. והתורה אמרה יביא קרבן ויתכפר לו שנאמר ונרצה לו. והקב"ה אמר יעשה תשובה שנאמר טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך כלומר יורה להן דרך תשובה. אמר רב קללת חכם אפילו בחנם מתקיימת. מנא לן מאחיתופל שקללו דוד ואמר כל היודע אם מותר לכתוב שם אחספא ולמשרייא בתהומא לאוקמיה ולא יאמר יחנק בגרונו. ואע"ג דבתר הכי אמר ליה אחיתופל שרי. נתקיימה בו הקללה שנאמר ויצו אל ביתו ויחנק. א"ר אבהו קללת חכם אפילו על תנאי באה מנא לן מעלי דאמר ליה לשמואל כה יעשה לך אלהים. יבעטו גם בניך. ואע"ג דכתיב ויגד לו שמואל את כל הדברים ולא כחד ממנו. הא כתיב ולא הלכו בניו בדרכיו: ג) לולי ל"ל מזון וכנדים.

מסורת השס"ם

*מלכות הסוגרים- כדי שיהא אופסר דאור דאמר טומ"ר לבריה קטור ל- "פלגי" דאופיר מיד אחר אחר לפה. בתוך הסוגרים מבדלת הגי' האמת לשון קטר (עז)

גליון השס"ם

גמ' רי"ו ור' נחמיה חד אמר. עי' ב"ב טו ע"ח: שם ספר שתפרו בפשתן. עיין מגילה דף מ ע"ב ודף יפ ע"א:

מאות יג:

[שבת כח:קח.]

ס"א לספרי

[ירושלמי י"ג]

[הוריות יב:]

[מנשון נגא כלומר עובדי הדמה. ערוך]

[סנהדרין ל:]

ברכות מו

ס"א מי איכא דידע אי שרי כו'

שמואל ג יב

שמואל ג יג

רבינו חננאל

בלשון עז שנאמר וידבר ה' אל יהושע לאמר דבר אל בני ישראל לאמר תנו לכם את ערי

אפילו על תנאי צריך הפרה מגלן מיהודה · יש מדקדקין מכאן לנידויים שלנו אפי' לאותם שיש להם זמן אין לגדות עלמן מספק (ג) שהרי הכא התנה בדבר שלא היה בידו לקיים דשמא היה מעכבו יוסף או יקראנו אחון בדרך ולכך חל מעיקרו גם הנידוי על התנאי אבל שאר תנאים בידו לקיים כגון שמכנדין את האדם שלא יעשה הדבר ואפי' לא חל הנידוי כלל מעיקרו דכיון דבידו הוא משעת הנידוי אנו יודעים בודאי שלא בדעתו לעשות הדבר ואפי' שלא חל הנידוי כלל מעיקרו": **מי** גרס לראובן שהודה יהודה · תימה דהא אמרינן במדרש ויש ראובן אל הבור מהיכן שב מבית אביו שיש בתענית על מעשה בלהה וזה היה קודם מעשה דיהודה וי"ל דמ"מ לא הודה ברבים עד מעשה דיהודה: **מי** גרס לראובן שהודה · ולכל יש לנו סמך מן המקרא יהודה אתה יודוך אחיך ומתרגמינן את הודית "כך יודוך אחיך פירוש(ד) הודית ולא בוש כך יודוך אחיך שבשביל שהתחלת להודות בא לראובן והודה:

אמר אביי ק"ו ומה מי שגלה כו' · תימה מהאי דינא נילף נמי לנגמר דינו בלא כ"ג שלא יגלה כלל ומה מי שגלה כבר לפני מיתת כ"ג יולא במיתתו של כ"ג מי שלא גלה לפני מותו אינו דין שלא יגלה אחר מותו דהכי אמרינן בערכין (דף כט: וסס) מכורה כבר יולאה שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר ונפקא לן מהאי דינא דאינה נמכרת כלל אחר הבאת סימנין עד עולם ונראה דלא קשיא מידי דהא מיתת הכהן כפרה הוא כדאמר בסמוך וכפרה לא שייכא אלא למי שמחויב "בבריח והלכך דוקא לפי שנגמר ונתחייב גלות ואח"כ מת כ"ג מכפרת מיתת כ"ג שלא יגלה כלל מק"ו כדקאמר הס"ס אבל נגמר דינו בלא כ"ג שכבר מת כ"ג קודם גמר דין של זה ודאי ליכא למילף מק"ו דהיאך תכפר מיתת כ"ג וליכא למימר דתתכפר לו מיתת כ"ג השתא כשנגמר דינו דהא לא מיכפרא אלא בשעת מיתה") ולאחר כך ובשעת מיתה לא היה זה חייב ולא דמי להיות דערכין דמכורה כבר יולאה וכו' דהתם משעת הבאת סימנין מתחלת גדלותה ושוב לא יפסיק ממנה הגדלות לעולם ולכך שייך למילף שפיר דלא תמכר כלל אחר התחלת סימנין עד עולם כן נראה למשי"ח: **מידי** גלות קא מכפרא · תימה אין ה"כ מדאמר בריש מכילתין (דף ב:) הס שלא עשו מעשה לגלו כי היכי דתהוי להו כפרה אלמא גלות מכפרת וי"ל דהכא כפרה לפטרו מגלות קאמר דהא בעי למילף דמי שלא גלה עדיין דמיתת כ"ג הוציל לפטרו מגלות מק"ו הלכך שפיר משני מידי גלות מכפרת מיתת כ"ג מכפרת פירוש (ה) מיפטרא מגלות שהרי אפילו לא גלה אלא יום אחד ומת הכ"ג הוא חוזר ואינו לא מת הכהן אפילו שהה שם זמן מרובה אינו יולא על כרחך כפרה זו במיתת כהן הגדול כדפירשתי כן נראה למשי"ח:

נו א מיי' פ"ז מהל' ת"ת הלכה יא סמג לאוין רח טוש"ע י"ד סי' שלד סעיף ל:

נז ב מיי' פ"ז מהל' רוצח הלכה ט:

נח ג מיי' שם הלכה יא:

נט ד מיי' שם הל' י:

ס ה מיי' שם הל' מ:

סא ו מיי' שם פ"מ הלכה יא:

סב ז מיי' שם פ"ב הלכה י:

סג ח מיי' שם פ"ז הל' ג:

סד ט מיי' שם הל' יב:

[ודע דבתי"מ שלפניכם מיתא כך יודין אחיך גם בשאר תרגום לא מלאתי לפי שעה ועי' תרגום יונתן וירושלמי]

סה כ מיי' פ"ז מהל' גזילת מקדש הל' י:

נוסח מקרים שאינו ברור ומקרים שאינו יוצא מהגיר מקום לחזות

נ"ל כפרה

[ועי' תוי"ט דגרס אין חייבין לאפוקי מרבי שסגיס ומתק מלא אין פ"ם וכן בעתיק הכ"מ אין חייבין ולדבריהם גם בברייתא דלקמן יב. ר"ע אומר רשות וכו' וכל אדם חייבין לריכין אתו להגיס דל"ל אין חייבין וניחא לפ"ז דלא שאל הס"ם לקמן גם אהך סלוגתא דכל אדם פ"ם דר"י סגליני ומ"ש סתוי"ט אין שום סלוגתא בזה דכל אדם פ"ם]

נוסח נאמר דינו של הרוגת (נאמר) ונעשה הכהן גדול אין גרושה או אין חלוצה

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב נידוי של תנאי אפי' מעצמו ה) צריך הפרה: מנא לן מיהודה שנאמר אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך והמאתי לך כל הימים ואשכחנו שהיו עצמותיו מגולגלין בארון עד שבקש עליהם רחמים רע"ה שנאמר שפע ה' קול יהודה: נגמר דינו וטת כהן גדול וכו' אשר אביי נקיטינן רבי אמי ורבי יצחק חד אמר מתה כהונה · והד אמר בטלה כהונה, ובפלוגתא דתנן היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה א' בן חלוצה דבי אליעזר אומר כל קרבנות שהקריב פסולין הן ורבי יהושע מכשיר. ואסיק' כי

*) [נתוספה' פ"ג דרש לה דכתיב שלם פעמים שמה]

אמר רב יהודה אמר רב "נידוי על תנאי* צריך הפרה, מנלן מיהודה דכתיב °אם לא הביאותיו אליך וגו' "*וא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב °ידי ראובן ואל ימות וגו' וזאת ליהודה" כל אותן מ' שנה שהיו ישראל במדבר עצמותיו של יהודה היו מגולגלין בארון עד שעמד משה ובקש עליו רחמים, אמר לפניו: רבונו של עולם מי גרם לראובן שיודה, יהודה °וזאת ליהודה שמע ה' קול יהודה" עלאל איבריה לשפא, לא הוה קא מעיילי ליה למתיבתא דרקיע °ואל עמו תביאנו, לא הוה קא ידע למישקל *ומיטרח בשמעתא בהדי רבנן °ידיו רב לו, לא הוה ידע לפרוקי קושיא °ועזר מצריו תהיה". איבעיא להו במיתת כולן הוא חוזר או דלמא °במיתת אחד מהן ת"ש נגמר דינו בלא כ"ג אינו יוצא משם לעולם ואם איתא ליהדר *(ביה) בדהנך, בדליכא: **מתני'** °משנגמר דינו מת כ"ג ה"ז אינו גולה. אם עד שלא נגמר דינו מת כ"ג ומנו אחר תחתיו ולאחר מכן נגמר דינו חוזר במיתתו של שני °נגמר דינו בלא כ"ג °והורג כ"ג, וכ"ג שהרג אינו יוצא משם לעולם. °ואינו יוצא: לא לעדות מצוה, ולא לעדות ממון, ולא לעדות נפשות ואפי' ישראל צריכים לו ואפי' שר צבא ישראל כיואב בן צרויה אינו יוצא משם לעולם שנאמר °אשר נס שמה: *שם *) תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו. °כשם שהעיר קולטת כך תרומה קולט. רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם: רבי יוסי הגלילי אומר מצוה ביד כל אדם ורבי עקיבא אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם *[א] חייבין עליו: **גמ'** מ"ט? אמר אביי ק"ו: ומה מי שגלה כבר יצא עכשיו, מי שלא גלה אינו דין שלא יגלה, ודלמא האי דגלה איכפר ליה, האי דלא גלה לא מידי גלות קא מכפרא מיתת כהן הוא דמכפרא: אם עד שלא נגמר דינו ובו': מנא הני מילי? אמר רב כהנא דאמר קרא °ויושב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן הקדש וכי הוא מושחו לשם דכתיב °לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן ואיזהו ישיבה שהיא בארץ הוי אומר זו קבורה, תנא °מת קודם שמת כ"ג מוליכין עצמותיו על קברי אבותיו דכתיב °ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו איזהו ישיבה שהיא בארץ אחוזתו הוי אומר זו קבורה. נגמר דינו ונעשה כהן בן גרושה או בן חלוצה פליגי בה רבי אמי ור' יצחק נפחא חד אומר מתה כהונה וחד אומר בטלה כהונה, לימא בפלוגתא דר"א ורבי יהושע קא מיפלגי דתנן °היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר"א אומר כל קרבנות שהקריב פסולין ורבי יהושע °מכשיר מאן דאמר מתה כו' יהושע ומאן דאמר בטלה כרבי אליעזר? אליבא

ומתמתי לך · לשון נידוי הוא שיהא מוטה לאחיו · **מאי דכתיב ידי ראובן** וגו' **וזאת ליהודה** · מה ראה לסמוך יהודה לראובן ומה ראה להתחיל בברכת יהודה בלשון "וזאת ליהודה" אלא לפי שהיו עצמות כל השבטים שלדן קיים ושל יהודה מגולגלין אמר לשון זה ידי ראובן כלומר ראובן שלדן קיימת כאילו הוא מי וזאת תהיה ליהודה שהם מגולגלין · עצמות כל השבטים יצאו ממצרים ונשאום במיסה במדבר וזהו שאמר יוסף לאחיו (שמות יג) "והעליתם (ה) עצמותי מזה אתכם עם עצמותיכם: **על איבריה נשפא** · נכנסו עצמותיו למקום חיבורם שנשפו משם כמו דשף מדוכתיה (חולין דף מב: ד"ה) נשפא לשון אשלוי"ם דוחק: **למשקל ולמטרח** · ליגע ולהיות: **ידיו רב לו** · יהי בו כח לריב ריבו לעצמו עד חביריו: **ליפדר בפנך** · במיתת מרובה בבגדים לו בשעבר ממשיחותו אלא לאו ש"מ כולהו: **מתני'** ס"ז אינו גולה · מפרש טעמא בגמ' מק"ו: **חוזר במיתתו של שני** · יליף טעמא בגמ': **נגמר דינו בלא כ"ג** · שלא מיט אחר תחתיו עד שנגמר דינו של זה לגלות: **גמ' שנעשה בימיו** · משנעשה זה רוצח: **מאי טוב ליה** · להאי כהן למיעבד מאחר שעדיין לא היה כ"ג כשהרג זה למה הוא נענש: **אלא מה** · רוצח בערי מקלט ומת כ"ג אחר זמן: (ב) **נשבע בארץ** · בתוך הקרקע: **ונעשה כ"ג בן גרושה** · ילא עליו עדות שהוא חלל: **מפה כסונה** · הרי הוא כמת ואין הרוצח גולה: **בעלה כסונה** · איגלאי מילתא למפרע שלא היה כ"ג והוה ליה האי רוצח נגמר דינו בלא כהן גדול ואינו חוזר לעולם:

[בשאלתות * בא"מ פ"ג איתא לא הוה קא שאנה ליה שאתתא אליבא דבלבתא ...]

הגריעב"ן מחק ה"ז

* בא"מ פ"ג איתא לא הוה קא שאנה ליה שאתתא אליבא דבלבתא

סנהדרין יתב

[פירוש עיין רש"י בעיקולין ה · נד"ס יהאמר לב :מתן]

ר"ש אפילו מעצמו וכן נוסחת שבלאות

ר"ן בי' מוטה ז: ע"ב

נוסח נידוי על תנאי בין הכלה - לחתן מפא דאמרו על יהודה בין מגולגלין בארון

[ובכל אלפס שוד במ"ק ס"ג דף כסא. גרס נידוי על תנאי אפי' מעצמו צריך וכו']

נוסח מקרים שאינו ברור ומקרים שאינו יוצא מהגיר מקום לחזות

נמדבר לב

[פירוש עיין רש"י בעיקולין ה · נד"ס יהאמר לב :מתן]

פסחים עב: קדושין סו: [תרומות פ"ח מ"ח]

מ"ר

הגהות הב"ח (ה) רש"י ד"ה מאי וכו' והעליתם את עצמותי: (ב) ד"ה בשבת ל"ל קודם ד"ה תנא: (ג) תוס' ד"ה אפי' וכו' אין לגדות עלמן מספק ולאו מילתא הוא שהרי הכא התנה וכו' דמשמע הגדול: (ד) ד"ה מי גרס וכו' פירוש אתה הודית ולא בושת כך יודוך (ה) ד"ה מידי וכו' פירוש למיפטרי' וכו' אינו יולא ואם כן על כרחך כפרה:

הגהות הגר"א [א] משנה וכו' אדם אין חייבין כ"ל (וכ"ה בדפו"י ובמכיות ובירושלמי וכבל הרא"שים וגירסת אלפסינו הוגה ע"פ הרמ"ל ועי' תוי"ט:

גליון הש"ס גמ' נגמר דינו · עיין יומא דף עג ע"א תוס' ד"ה ואמר: אפי' וכו' לא אל כנידוי כלל מעיקרו · עיין כתובות דף סט ע"א תוס' ד"ה ונשמתא ·

*) כ"ל כל הימים ואשכחנו שהיו עצמותיו מגולגלין בארון עד שבקש עליהם רחמים רע"ה שנאמר שפע ה' קול יהודה. מיתת כהן גדול אינו גולה. אמר אביי נקיטינן נגמר דינו ומת כהן גדול וכו' אשר אביי נקיטינן רבי אמי ורבי יצחק חד אמר מתה כהונה · והד אמר בטלה כהונה, ובפלוגתא דתנן היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה א' בן חלוצה רבי אליעזר אומר כל קרבנות שהקריב פסולין הן ורבי יהושע מכשיר. ואסיק'